

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра адміністративного, фінансового та інформаційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. П. від «20» січня 2022 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ /
NORMATIVE ACTIVITY**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: О. В. Запотоцька, докт. юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ
Ю.Ю. Пустовіт, канд. юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права КНТЕУ

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права від 25 листопада 2021 р., протокол № 6.

Програму розглянуто та схвалено вченою радою факультету міжнародної торгівлі та права від 16 грудня 2021 р., протокол № 8.

Рецензенти: **Н. А. Мазаракі**, гарант освітньої програми, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права

Р. А. Усенко, кандидат юридичних наук, радник Голови Верховної Ради України

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ / NORMATIVE ACTIVITY

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Нормотворча діяльність» розроблена відповідно до освітньо-професійних програм КНТЕУ і призначена для підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» за галуззю знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальністю 293 «Міжнародне право», освітньої програми «Міжнародне право».

Програму дисципліни підготовлено відповідно до освітньо-професійної програми за освітнім ступенем «магістр» галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право», спеціалізації «Міжнародне право».

Програма дисципліни «Нормотворча діяльність» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Нормотворча діяльність» є формування у студентів системи знань в обсязі, необхідному для опанування студентами основних теоретичних питань щодо нормотворчої діяльності, нормативно-правових актів, що регулюють нормотворчу діяльність, науково-методичних основ розробки проектів різних видів нормативно-правових актів та набуття ними відповідних практичних навичок достатніх для успішного вирішення фахових завдань та робочих питань у подальшій професійній діяльності.

Завданням навчальної дисципліни обумовлюються поставленою метою, ґрунтуються на освітньо-професійній програмі підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та проявляються у формуванні у здобувачів професійних компетентностей у сфері нормотворчої діяльності, зокрема знань про:

- визначення понять, суб'єктів, результату, принципів, функцій нормотворчої діяльності;
- розкриття поняття нормотворчої техніки, особливостей її застосування до окремих видів нормативно-правових актів;
- зв'язок глобалізаційних процесів та активності нормотворчої діяльності.

Окремо формуються завдання щодо практичного застосування одержаних здобувачами знань, які проявляються у: опрацюванні та аналізі нормативно-правових актів, вмінні їх застосовувати у конкретних практичних ситуаціях; розробці документів правового характеру.

Предметом навчальної дисципліни є система наукових теоретичних положень про нормотворчу діяльність, система нормативно-правових актів, що регулюють різні види нормотворчої діяльності та науково-методичні розробки щодо забезпечення вироблення різних видів нормативно-правових актів.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Передумовами вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми є:

знання:

- понятійний апарат різних галузей права;

вміння:

- застосовувати юридичну термінологію;
- моніторингу та аналізу суспільних відносин;
- вільно працювати з нормативно-правовими актами, дослідженнями у сфері права; електронними базами даних.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Нормотворча діяльність», як вибіркова компонента освітньої програми «Міжнародне право» з підготовки здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр», забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Міжнародне право (ОС «Магістр») 2022 р.

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК1	<i>Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу</i>	1-10
ЗК4	<i>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з високим ступенем автономії</i>	1-10
ЗК 5	<i>Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</i>	2-10
ЗК6	<i>Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, діяти відповідно до</i>	1-10

	<i>етичних мотивів і чинних міжнародно-правових актів та національного законодавства.</i>	
ЗК9	<i>Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</i>	1-10
<i>Спеціальні (фахові) компетентності за освітньою програмою</i>		
СК1	<i>Здатність комплексно використовувати вузькоспеціалізовані знання у конкретних сферах регулювання міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права Європейського Союзу для вирішення прикладних завдань.</i>	1-10
СК2	<i>Здатність критично осмислювати проблеми та закономірності функціонування і розвитку міжнародних відносин, визначати тенденції розвитку світової політики, оцінювати вплив глобальних політичних процесів на національні правові, політичні, економічні системи та торговельну діяльність.</i>	2, 10
СК5	<i>Здатність надавати повну та різнобічну міжнародно-правову оцінку діям суб'єктів міжнародного права.</i>	2, 10
СК7	<i>Здатність готувати проекти національних та міжнародних правових актів, а також надавати пропозиції з приведення норм вітчизняного законодавства у відповідність до норм міжнародного права.</i>	1-10
СК9	<i>Здатність здійснювати ефективну комунікацію, як усно, так і письмово, у професійній сфері, в мультикультурному середовищі (українською та іноземною мовами).</i>	1-10
СК10	<i>Здатність ефективно забезпечувати адаптацію до права ЄС законодавства України у правотворчому, правоінтерпретаційному та правозастосовному контекстах, надавати правову підтримку євроінтеграційним процесам у різних сферах суспільних відносин.</i>	8-10

СК11	<i>Здатність забезпечувати імплементацію міжнародно-правових стандартів в окремі галузі національного законодавства.</i>	8-10
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН1	<i>Уміння поєднувати високий професійний рівень з соціальною відповідальністю та етичністю, оволодівати новими знаннями впродовж життя, підвищувати рівень власної кваліфікації.</i>	1-10
ПРН4	<i>На основі знань доктрини, концепцій та сучасних досягнень міжнародного публічного, приватного права та права ЄС з метою виявлення в подіях і фактах міжнародного життя тенденцій та закономірностей їх формулювання, визначення майбутніх можливостей і ризиків, пов'язаних з ними, прийняття обґрунтованих рішень та усвідомлення їх наслідків для різних суб'єктів національного та міжнародного права.</i>	1-10
ПРН5	<i>Планувати та здійснювати наукові дослідження з актуальних питань теорії та практики міжнародного права, права Європейського Союзу з використанням відповідної методології, формулювати новизну таких досліджень</i>	1-10
ПРН7	<i>Усвідомлювати механізм та наслідки імплементації норм міжнародних договорів, актів міжнародних міжурядових організацій, рішень міжнародних судів у національний правопорядок.</i>	1-10
ПРН8	<i>Вміння готувати проекти міжнародного договору, актів національного законодавства та пов'язаної документації (закону про ратифікацію, пояснювальних записок тощо) українською та іноземною мовами, надавати пропозиції з усунення колізій між нормами міжнародного права та приведення норм національного права у відповідність до норм міжнародного права.</i>	1-10

ПРН12	<i>Надавати юридичний супровід процесам адаптації різних галузей законодавства України до права Європейського Союзу.</i>	9
ПРН14	<i>Доносити власні знання, висновки та аргументи до фахівців і нефахівців.</i>	1-10

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика нормотворчої діяльності

Нормотворча діяльність як вид юридичної діяльності. Поняття нормотворчої діяльності (нормотворчості) та її ознаки. “Нормотворчість”, “правотворчість” та “законотворчість” як правові явища та їх співвідношення. Відмінність нормотворчості від нормоутворення.

Суб’єкти нормотворчої діяльності. Нормотворча компетенція.

Результат нормотворчої діяльності. Форма (джерело) права як спосіб зовнішнього прояву юридичних норм. Види форм права. Принципи нормотворчості: гуманізм, демократизм, гласність, законність, науковість, системність, техніко-юридична досконалість, професіоналізм.

Функції нормотворчої діяльності. Нормотворчий процес. Стадії нормотворчого процесу.

Види нормотворчої діяльності: за юридичною силою нормативно-правових актів; за суб’єктами нормотворчості; за способом формування норм права.

Систематизація законодавства: поняття та способи. Консолідація та кодифікація як види нормотворчої діяльності.

Планування нормотворчої діяльності, його види. Правове регулювання нормотворчої діяльності.

Лобювання в нормотворчій діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 8, 26, 27

Основний: 1, 4

Додатковий: 2, 6, 9, 11, 19, 20, 23

Інтернет-джерела: 1-9

Тема 2. Нормотворча техніка

Нормотворча техніка як вид юридичної техніки. Поняття нормотворча техніка, її форми та види.

Мовна форма нормотворчої техніки. Офіційно-документальний стиль та його основні риси. Термінологія нормативно-правових актів.

Логічна форма нормотворчої техніки. Загальні логічні вимоги до текстів нормативно-правових актів.

Структура нормативно-правових актів, її основні елементи. Реквізити нормативно-правових актів

Проблема співвідношення юридичної норми та статті нормативно-правового акту. Поняття та структура юридичної норми. Класифікація структурних елементів юридичної норми.

Нормативна побудова як метод викладення юридичних норм у формі правових положень нормативно-правового акту. Правові положення та їх види.

Юридична конструкція. Галузева типізація.

Прийоми формулювання правових положень: прийоми визначення понять через перерахування та через рід і видову відмінність; прийом класифікації понять; прийом “підміни понять”; оціночні поняття; юридичні презумпції та фікції. Колізії у нормативно-правових актах, їх види (ієрархічні, темпоральні, змістовні). Способи їх подолання.

Прогалини у нормативно-правових актах. Способи їх усунення та подолання.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 18, 19, 25-27

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11, 14, 15, 18-22

Інтернет-джерела: 1-8

Тема 3. Експертиза проектів нормативно-правових актів

Поняття експертизи проектів нормативно-правових актів, її види.

Правова експертиза проектів нормативно-правових актів. Особливості наукової правової експертизи проектів нормативно-правових актів.

Експертиза нормативно-правових актів на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Експертиза проектів нормативно-правових актів на предмет їх відповідності *acquis communautaire*.

Гендерно-правова експертиза нормативно-правових актів.

Антикорупційна експертиза проектів нормативно-правових актів.

Спеціальні експертизи нормативно-правових актів: екологічна, науково-технічна, фінансово-економічна.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 18, 19, 25-27

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11, 14, 15, 18-22

Інтернет-джерела: 1-8

Тема 4. Законотворчий процес та його стадії

“Широкє” та “вужькє” розуміння законодавчого процесу: співвідношення понять.

Концепція законопроекту.

Підготовка тексту законопроекту. Структура законодавчого акта.

Стадії законодавчого процесу: законодавча ініціатива, попередній розгляд законопроекту у парламентських комітетах, розгляд та прийняття законопроекту на пленарних засіданнях парламенту, підписання та оприлюднення (промульгація) закону. Право вето.

Прийняття законів всеукраїнським референдумом.

Особливості прийняття окремих видів законодавчих актів: закони про внесення змін до Конституції України; закони про Державний бюджет України; закони про ратифікацію (денонсацію) міжнародних договорів; закони про внесення змін до законодавчих актів, кодекси.

Правове регулювання законодавчої діяльності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 8, 19

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11, 14, 15, 18-22

Інтернет-джерела: 1-5, 8

Тема 5. Підзаконна нормотворчість органів державної влади

Підзаконна нормотворчість Верховної Ради України.

Нормотворчість Президента України. Поняття контрасигнації.

Нормотворчість Кабінету Міністрів України. Правила підготовки проектів актів Кабінету Міністрів України.

Нормативно-правові акти Верховної Ради АРК та Ради міністрів АРК.

Нормотворча діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (відомча нормотворчість). Правила підготовки відомчих нормативно-правових актів.

Нормотворча діяльність місцевих органів виконавчої влади.

Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів. Державна реєстрація нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади.

Особливості прийняття регуляторних нормативно-правових актів. Процедура погодження нормативно-правових актів.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 8, 19

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11, 14, 15, 18-22

Інтернет-джерела: 1-5, 8

Тема 6. Локальна нормотворчість як особливий вид підзаконної нормотворчості

Поняття, ознаки та види локальної нормотворчості.

Муніципальна нормотворчість. Нормотворчість органів місцевого самоврядування.

Корпоративна нормотворчість. Нормотворчість громадських об'єднань. Статут громадського об'єднання. Нормотворчість політичних партій. Статут політичної партії. Нормотворчість підприємств, установ, організацій. Установчі документи суб'єкта господарювання.

Нормотворчість трудових колективів підприємств, установ організацій. Колективний договір.

Процедура погодження нормативно-правових актів.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 8, 19

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11, 14, 15, 18-22

Інтернет-джерела: 1-5, 8

Тема 7. Вплив суспільства на нормотворчу діяльність

Планування, організація та проведення консультацій з громадськістю. Мета та принципи проведення консультацій. Рівні участі громадськості у державній політиці: інформація, консультація, діалог, партнерство. Нормативно-правові засади проведення консультацій з громадськістю. Публічне громадське обговорення: конференції та форуми; громадські слухання; засідання за круглим столом; збори; зустрічі (наради) з громадськістю; інтернет-конференції, відеоконференції. Електронні консультації з громадськістю та публічне обговорення їх особливості та результати.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 8, 19, 38

Основний: 1

Додатковий: 1, 7, 11

Інтернет-джерела: 1-5,9

Тема 8. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу

Поняття адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Правові та організаційні засади адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Особливості розгляду законопроектів та проектів інших нормативно-правових актів, що належать за предметом правового регулювання до сфер, праввідносини в яких регулюються правом Європейського Союзу.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 19, 20, 21,22

Основний: 1, 3

Додатковий: 2, 6, 9, 14, 15, 20, 27-33

Інтернет-джерела: 1-5

Тема 9. Право міжнародних договорів

Поняття права міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. Об'єкт права міжнародних договорів. Міжнародне договірне право. Міжнародне договірне право держав. Суб'єкти права міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. Поняття міжнародного договору. Найменування міжнародного договору. Об'єкт міжнародного договору. Ціль міжнародного договору. Види міжнародних договорів. Форма міжнародного договору. Мова міжнародного договору. Структура договору. Дія договорів, їх застосування і тлумачення. Укладання міжнародних договорів і набування ними чинності. Прийняття тексту договору. Згода на обов'язковість договору. Набуття чинності. Застереження. Застосування договорів. Територіальна сфера дії договорів. Недійсність, призупинення або припинення дії договорів. Норми внутрішньодержавного права стосовно компетенції укладати договори. Види міжнародних договорів України. Пропозиції щодо укладення міжнародних договорів України. Повноваження на укладення міжнародного договору України. Надання згоди України на обов'язковість для не міжнародного договору. Ратифікація міжнародних договорів Україною. Дотримання і виконання міжнародних договорів Україною. Оприлюднення реєстрація та збереження текстів міжнародних договорів України. Припинення та зупинення дії міжнародних договорів України.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 1, 19, 20, 21,22

Основний: 1, 3

Додатковий: 2, 6, 9, 14, 15, 20, 27-33

Інтернет-джерела: 1-7

Тема 10. Взаємозв'язок міжнародного та національного права в умовах інтеграційних процесів

Теоретичні засади та передумови взаємозв'язку національного та міжнародного права в умовах інтеграційних процесів. Особливості взаємодії норм і принципів міжнародного та внутрішньодержавного права. Місце міжнародного права в національній системі права та в ієрархії правових джерел, практики їх застосування в разі колізії з нормами внутрішнього права. Значення міжнародного права для системи джерел національного права, домінування міжнародного права та принципів визнання його пріоритетності.

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правових актів: 2, 10, 27

Основний: 1-4

Додатковий: 2, 6, 9, 14, 15, 20, 27-33

Інтернет-джерела: 1-4

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>;
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51, ст.1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#>.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III із змін.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 р. № 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#>.
5. Про бюро економічної безпеки: Закон України від 28.01.2021. № 1150-IX. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/202267.html>
6. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
7. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
8. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297- - VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
9. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4002-12> .
10. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
11. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://www.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
12. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5.10.2017 р. № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
13. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text>.
14. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n189>.
15. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність: Закон України від 7.09.2005 р. N 2824-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575.
16. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
17. Регламент Європейського парламенту (ЄС) 2016/679 від 27.04.2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний

регламент про захист даних). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text

18. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України» від 14.07.2016 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1474-19>

19. Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

20. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво від 14.12.2016 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16/paran2#n2

21. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820

22. Угода про співробітництво між Україною та Європейською організацією з питань юстиції від 27.06.2016 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_024-16/paran2#n2

23. Закон України “Про громадські об'єднання” від 22.03.2012 р. № 4572-VI (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.

24. Закон України “Про політичні партії в Україні” від 05.04.2001 р. № 2365-III (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14..>

25. Наказ Міністерства юстиції України “Про затвердження Класифікатора галузей законодавства України” від 02.06.2004 р. № 43/5 URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v43_5323-04.

26. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів законів та дотримання вимог нормопроєктної техніки (схвалені Постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41).

27. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

28. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів (схвалені постановою колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 р. № 41) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00>.

29. Закон України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” від 23.02.2006 р. № 3477-IV (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

30. Закон України “Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу” від 18.03.2004 р. № 1629-IV (із змінами) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

31. Закон України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” від 8.09.2005 р. № 2866-IV (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.

32. Закон України "Про екологічну експертизу" від 9.02.1995 р. № 45/95-ВР (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/45/95-вр>.

33. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України” від 18.07.2007 р. № 950 (із змінами) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-п>.

34. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади” від 28.12.1992 р. № 731 (із змінами) URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/731-92-п>.

35. Постанова Кабінету Міністрів України “Про проведення гендерно-правової експертизи” від 12.04.2006 р. № 504 (із змінами) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-п>. - Назва з екрану. – Дата звернення: 04.03.2015.

36. Наказ Міністерства юстиції України “Про здійснення експертизи проектів законів та проектів актів Кабінету Міністрів України, а також нормативно-правових актів, на які поширюється вимога державної реєстрації, щодо відповідності положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практиці Європейського суду з прав людини” від 20.08.2008 р. № 1219/7 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1219323-08>.

37. “Методичні рекомендації щодо здійснення експертизи нормативно-правових актів (їх проектів) на відповідність Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод” (затверджено Урядовим уповноваженим у справах Європейського суду з прав людини 15.08.2006 р.) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0003323-06>.

38. Постанова Кабінету Міністрів України Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики від 3 листопада 2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-п#Text>

Основний

1. Риндюк В.І. Нормотворча діяльність: навч. посіб. / В. І. Риндюк ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Електрон. текстові дані. Київ : КНЕУ, 2016. - 106 с.

2. Дахно І. І. Право Європейського Союзу [Текст]: навч. посібник / За ред. д.е.н., проф. І. І. Дахна / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 416 с.

3. Батрименко В.І. Міжнародне право [Текст] : навч. посіб. / В. І. Батрименко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 323 с.

4. Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів з використанням методики вирішення проблем / Тетяна Фулей, Лора Лукас, Лорна Сайц. – К.: [ФОП Москаленко О. М.], 2013. – 168 с.

Додатковий

1. Гарник Л.П. Планування нормотворчої діяльності за законодавством країн-учасниць СНД // Наук. вісн. Київ. нац. ун-ту внутр. справ. - 2010. - № 5. - С.16-24.
2. Гольцова О.Є. Соціальне регулювання та правове регулювання – співвідношення понять // Часопис Київського університету права • 2013. - № /2. – С. 53 – 57.
3. Гульченко Л.В. Чинність як передумова дії закону // Правова держава. – Випуск 15. – К.: Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004. – С. 512-519.
4. Железняк Н. Нормотворча діяльність як форма реалізації державної правової політики // Право України. - 2004. - №7. - С.94 - 98.
5. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів] / М.В.Цвік, В.Д.Ткаченко, Л.Л.Богачова та ін.; За ред. М.В.Цвіка, В.Д.Ткаченка, О.В.Петришина. – Харків: Право, 2002. – 432 с.
6. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю.С.Шемшученко, О.І.Ющик, Л.М.Горбунова, М.О.Теплюк, Л.В.Гульченко, В.І.Риндюк; За заг. ред. О.І.Ющика. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 208 с.
7. Кривицький Ю.В. Механізм правового регулювання в сучасній теорії права // Часопис Київського університету права - 2009. - № 4. – С. 74 – 79.
8. Нашиц А. Правотворчество: теория и законодательная техника / Пер. с румын. И. Фодор. – М.: Изд-во “Прогресс”, 1974. – 256 с.
9. Нестерович В. Особливості лобювання у правотворчому процесі України // Право України. - 2007. - № 11. - С.138 - 141.
10. Ничка Ю. Сфери та межі правотворчості: загальнотеоретичні аспекти // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції. 4-5 лютого 2009 р. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2009. – С. 27-28.
11. Нормотворча діяльність: Збірник нормативно-правових актів та методичних рекомендацій. – К.: Видавничий “Дім Ін Юре”, 2001. – 288 с.
12. Плавич В.П., Плавич С.В. Зasadничі принципи правотворчої діяльності як основа її ефективності // Альманах права. — 2012. — Вип. 3. — С. 83-87.
13. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Навч. посібник. – Вид. 9-е, зі змінами. – Львів: Край, 2007. – 192 с.
14. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
15. Теплюк М.О., Ющик О.І. Введення в дію законів України: питання теорії та практики. - К., Парламентське вид-во, 2011. – 200 с.

16. Федоренко Г.О., Шульженко Ф.П. *Теорія держави і права: Підручник [Електронний ресурс]*. – К.: КНЕУ, 2011. – 315 с.

17. Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: “Укр. енцикл.”, 1998.

18. Ющик О.І. Законодавчі акти в системі законодавства України // Парламентська реформа: теорія та практика: Зб. наук. пр. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2001. – Вип. 6. – С. 151-161.

19. Ющик О.І. Теоретичні основи законодавчого процесу: Монографія. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 519 с.

20. Ющик О.І. Указ – ще не указ: Про конституційність, чинність, дію, зупинення та інше указу Президента України від 2 квітня 2007 року. – *Голос України*. – 24 квітня 2007 року. – № 72 (4072). – С. 3.

21. Шуліма А.О. “Чинність” та “дія” закону: розмежування понять // *Держава і право*. – 2011. – Вип. 51. – С. 64-74.

22. Мазан Л.М. Поняття “дія нормативно-правових актів у часі” в контексті сучасного праворозуміння // *Держава і право*. – 2011. – Вип. 53. – С. 70-76.

23. Афанасьєв К. Щодо змісту категорії «законодавство України» // *Право України*. – 2009. – № 11. – С. 124-131.

24. Дзейко Ж.О. Законодавча техніка в Україні: історико-теоретичне дослідження: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2007. – 360 с.

25. Адміністративне право зарубіжних країн : курс лекцій / О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух, О.Є. Користін та ін.. ; за ред.. О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 528 с.

26. Денисова Д.О. Відповідальність міжнародних організацій [Текст] : монографія / Д. О. Денисова ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. І. Дмитрієва. - Одеса : Фенікс, 2014. - 323, [3] с.

27. Задорожній О.В. Міжнародне право в міждержавних відносинах України і Російської Федерації, 1991-2014 [Текст] : монографія / Задорожній Олександр Вікторович ; Укр. асоц. міжнар. права, Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка, Каф. міжнар. права. - Київ : К.І.С., 2014. - 959 с.

28. Зозуля Є.В. Міжнародне співробітництво органів внутрішніх справ України: історико-правове дослідження [Текст] : монографія / Є. В. Зозуля ; Донец. юрид. ін-т. - Донецьк ; Харків : Ніка Нова, 2014. - 781 с.

29. Колісніченко К.С. Ліга Націй у розвитку міжнародного права [Текст] : монографія / К. С. Колісніченко ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. І. Дмитрієва. - О. : Фенікс, 2011. - 235 с.

30. Мотиль В.І. Гуманітарна інтервенція та міжнародне право: теорія і практика [Текст] : монографія / В. І. Мотиль ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. - 301 с.

31. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право і процес [Текст] : монографія / В. Ф. Опришко. - Київ : Парламент. вид-во, 2014. - 517 с.

32. Отрош М.І. Статус Святого Престолу у міжнародному праві [Текст] : монографія / М. І. Отрош. - Одеса : Фенікс, 2014. - 240 с.

33. Пазюк А.В. Міжнародне інформаційне право: теорія і практика [Текст] : монографія / Пазюк Андрій Валерійович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Дніпропетровськ : Середняк Т. К., 2015. - 446 с.

Інтернет ресурси

1. Верховна Рада України URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
4. Міністерство юстиції України URL: <https://minjust.gov.ua/>
5. Конституційний Суд України URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
6. Державна служба статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
7. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua>
8. Антимонопольний комітет України URL: <http://www.amcu.gov.ua/>
9. Комп'ютерна правова бібліотека «Ліга». URL: <http://www.liga.ua>.

Примітка: Джерела, що виділені курсивом, є в наявності у бібліотеці КНТЕУ.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
програми дисципліни «Нормотворча діяльність»

Погоджено

Завідувач кафедри міжнародного,
цивільного та комерційного права

_____ Н. А. Мазаракі

«_____» _____ 2021 р.

Погоджено

Гарант освітньої програми КНТЕУ
"Міжнародне право"

_____ Н. А. Мазаракі

«_____» _____ 2021 р.

Погоджено

Радник Голови Верховної Ради
України

_____ Р. А. Усенко

«_____» _____ 2021 р.